Sisäministeriö LAUSUNTO SM2018-00326

RVL Partanen Petteri (SM) 10.09.2018

Viite
U 49/2018 vp, COM(2018) 278 final

Asia
Liikenne- ja viestintävaliokunnan kuuleminen 13.09.2018 klo 12.20; komission ehdotus merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamisesta (U 49/2018 vp)

Rajavartiolaitos lausuu komission ehdotuksesta asetukseksi merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamiseksi ja direktiivin 2010/65/EU kumoamiseksi, seuraavaa:

Rajavartiolaitos pitää komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ja direktiivin 2010/65/EU kumoamiseksi kannatettavana.

Rajavartiolaitoksen kannalta olisi kannatettavaa siirtyä kattavaan "Single Window" -ilmoitusmenettelyyn, jossa ilmoitusvelvollinen alus tai sen edustaja antaisi kaikki vaadittavat tiedot yhdellä ilmoituskokonaisuudella, josta tiedonkäsittelyoikeuksien puitteissa kukin viranomainen tai muu taho saisi ne tarpeidensa mukaisesti käyttöönsä.

Rajavartiolaitoksen tietotarpeet tässä yhteydessä liittyvät rajaturvallisuuden ylläpitämiseen ja meripelastusvalmiuteen.

Meripelastukseen liittyvät tietotarpeet liittyvät ns. matkustaja-alusturvallisuusdirektiivin täytäntöönpanoon, jossa matkustaja-aluksille ehdotetaan ilmoitusvelvollisuutta alusliikennepalvelulain 20 a §:n mukaiseen kansalliseen merenkulun tiedonhallintajärjestelmään, joka tällä hetkellä on Portnet-järjestelmä.

Rajaturvallisuuteen liittyvät tietotarpeet ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399, "Schengenin rajasäännöstö", mukaiset. Kyseisen asetuksen liitteessä VI viitataan tietosisältöjen osalta edelleen kansainväliseen meriliikenteen helpottamista koskevaan sopimukseen (ns. Lontoon sopimus, IMO-FAL). Mainitun sopimuksen muuttamiseksi mahdollistamaan sähköinen tiedonvaihto on perustettu kirjeenvaihtotyöryhmä. Vastuuviranomainen on Trafi. Yhtenä muutosesityksenä kirjeenvaihtotyöryhmälle on esitetty laajennusta miehistö- ja matkustajaluetteloiden (FAL-sopimuksen lomakkeet 5 ja 6) tietosisältöihin. Laajennettu tietosisältö palvelisi rajaturvallisuuden tarpeita entistä paremmin. Rajasäännöstön määrittelemässä ulkorajameriliikenteessä voitaisiin entistä tehokkaammin tehdä miehistö- ja matkustajaluetteloihin perustuvia riskianalyysejä ja -arvioita, joiden perusteella voitaisiin rajasäännöstön määrittämissä puitteissa kohdentaa varsinaiset rajatarkastukset alusliikenteessä. Tämä menettely sekä parantaa rajaturvallisuutta, että sujuvoittaa meriliikenteen rajatarkastusprosessia. Rahtiliikenteen rajatarkastuksen ovat pääosin Tullin vastuulla, Rajavartiolaitos vastaa ulkorajat ylittävän lauttaliikenteen ja risteilyalusten rajatarkastuksista (Valtioneuvoston asetus rajanylityspaikoista sekä rajatarkastustehtävien jakamisesta niillä; VNA 901/2006).

Kun kaikesta meriliikenteestä, sisärajaliikenteeksi luettava liikenne ml. ts. Viron ja Ruotsin liikenteen matkustaja-autolautat, olisi miehistö- ja matkustajaluettelot luotettavasti ja varmasti saatavissa, niin ne palvelisivat myös meripelastusvalmiuden tietotarvetta mahdollisia onnettomuustilanteita

silmälläpitäen. Sisärajaliikenteen osalta Rajavartiolaitoksella ei ole normaalitilanteessa rajatarkastusvelvollisuutta tai - oikeutta. Sisärajavalvonnan väliaikaisessa palautustilanteessa (Rajasäännöstö, II luku) Rajavartiolaitos voisi käyttää myös meriliikenteen sisärajaliikenteeksi luettavan liikenteen miehistö- ja matkustajaluetteloita riskianalyysiperusteiseen rajatarkastusten kohdentamiseen.

Rajavartiolaitoksella on myös tehtäväalaansa kuuluvien rikosten esitutkintaan liittyen mahdollisuus saada tietoja miehistö- ja matkustajaluetteloista sisärajaliikenne mukaan luettuna.

Rajavartiolaitoksen tarkastustoiminnan kannalta on tärkeää, että miehistö- ja matkustajaluettelot tulevat oikea-aikaisesti ja oikealla tietosisällöllä. Nämä on määritelty rajasäännöstön liitteessä VI koskien meriliikenteen tarkastusmenettelyjä. Riskianalyysien vuoksi on tärkeää, että tiedot tulevat myös oikeassa ja ennalta määritetyssä formaatissa, joka mahdollistaa automatisoidut rekisterikyselyt saaduille luetteloille. Tämän dataelementtiluettelon tulisi olla yhtenevä FAL-sopimuksen kanssa. Rajasäännöstön mukaan järjestelmän olisi kyettävä antamaan luetteloiden vastaanottovahvistus lähettävälle taholle.

Lausuttavassa muistiossa on maininta "*Tavoitteena on esimerkiksi, että ilmoitustiedot annettaisiin vain kerran unionin satamasta lähtiessä, jolloin tietoja pyydettäisiin vain silloin uudestaan, jos alus on käynyt unionin ulkopuolisessa satamassa matkan aikana.*" Rajasäännöstön määritelmien mukaan ulkorajaliikennettä on kaikki meriliikenne poisluettuna säännöllinen sisäinen (ts. Schengen alueen satamien välinen) lauttaliikenne. Näin ollen miehistö- ja matkustajaluettelot olisi annettava aina uudelleen rajasäännöstön liitteen VI mukaisin menettelyin ja erityisesti silloin, jos niissä on tapahtunut muutoksia, vaikka liikennöitäisiinkin vain Schengen alueen satamien välillä. Tällaisia muutoksia voisivat olla esimerkiksi miehistön vaihdot tai matkustajien vaihdot risteilyaluksilla.

Rajavartiolaitoksella on myös tarve seurata komission esittämän ilmoituskäyttöliittymämodulin kehitystyötä ja mahdollista käyttöönottoa, jotta varmistetaan rajapintojen ja tietoformaattien sopivuus Rajavartiolaitoksen käyttämien järjestelmien kanssa.

Tämän asian edistäminen sopisi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden teemaksi, jota voitaisiin viedä poikkihallinnollisesti eteenpäin.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi